Wat de Hel!

Caro Sicking

Wat de Hel!

Faire confiance aux hommes c'est déjà se faire tuer un peu
Louis Ferdinand Céline

Roman van Caro Sicking

1e druk, 2011
e-boek ISBN
978.94.90665.005
2e druk, 2014
ISBN 978.94.90665.128
NUR 301

Uitgever: Studio nonfiXe,
Vught
www.nonfixe.nl

nonfiXe
the power to differ

Reizigers

dochter

Ze wierp zandbergen op waarin mijn voeten
wegzakten om mijn lichte tred te verzwaren,
om me te ketenen aan de aarde waar ze zelf
niet van los kwam. Ze bouwde muren om me
tegen aan te laten lopen. Hing lampen laag
zodat ik mijn hoofd stootte. Ze temperde mijn
enthousiasme om me te beschermen tegen
teleurstellingen. Vanaf de dag dat ik geboren
werd, de eerste dag in het jaar waarop de zon
scheen over de vlakke stad tussen twee
rivieren, waar geen muziek gemaakt werd,
geen stoel getimmerd, geen sla verbouwd, de
stad waar niets gemaakt werd, maar waar de
mensen zich lieten betalen voor het
doorschuiven van de arbeid van anderen,
bereidde Ma me voor op het ergste: leven.
Ik groeide op als enig meisje tussen zeven broers
en tot mijn jongste broer, de enige na mij, geboren
werd, werd ik opgevoed als enig kind. Mijn vader
verwende mij. Mijn moeder hardde me. Mijn
oudere broers benijdden me om de aandacht en
hun jaloezie hardde me op een andere manier.
Ik had niet veel vriendinnen. De enkele
vriendinnen die ik had, kwamen vaker voor mijn
oudere broers dan voor mij. Rond mijn zestiende
was ik het passe-partout naar jongens van redelijk
goede komaf: paringsmaten, leermeesters,
huwelijkskandidaten. Ze moeten mijn minachting
gevoeld hebben voor hun gefleem met de broers
die zich een voor een gingen gedragen als een

vervanger van Pa. Ik verachtte de verandering in hun gedrag zodra een van mijn broers binnenliep. Nog meer verachtte ik de dubbele moraal van de mannen in huis: ieder meisje dat ze konden krijgen, pakten ze en mij beschermden ze tegen hun eigen seksegenoten. In de met testosteron doorlopen ogen waarmee ze vrouwen nakeken, was geen man goed genoeg voor mij, hun zus, hun eigendom. Alsof dat nodig was in een dergelijke omgeving, besloot Ma op een dag om me uit te rusten met een flinke portie doorzettingsvermogen. Een eigenschap die me goed van pas zou komen, vond ze, zodra mijn jeugd en daarmee mijn geluk, opraakte. Dat dit zou gebeuren stond als een paal boven water. Haar eigen onheil was hiervoor het bewijs. Zijzelf was geboren als een sterrenkind met vleugels aan haar voeten. Ze had het geluk om zich heen gesmeten in de volle overtuiging dat er altijd genoeg zou zijn. En ineens was het op.
Als een dorstig hert groef ze naar de bron. Zwarte randen van zand om haar nagels. In gedachten liep ze de weg van haar leven terug, bestudeerde iedere afslag, zocht naar de plaats waar ze haar geluk was verloren. Ik was nog heel klein, maar ik herinner me de hijgende bewegingen die haar zoektocht vergezelden. ‘Het zit in de kleine dingen,’ dacht ze en kamde minutieus het huis uit. In ieder hoekje zette ze een val, in de hoop het te vangen en op te sluiten in een parelmoeren doosje met de afbeelding van een vlinder. Ze legde zakjes lavendel in de klerenkast om het te lokken en in haar favoriete jurk te laten

kruipen. Geluk houdt van paarse geuren, dacht ze. Ze hield een nachtegaal in een kooitje bij het raam en voerde hem zilveren zaadjes. Ze klopte stof nog voordat het oud was uit de kleden en borduurde vrolijke kleuren in grillige patronen. Hing spiegels in de tuin, maar nooit bij de voordeur. Liet de kraan open en het water klateren. Ze probeerde niet te zuchten als ze op stond, uit angst dat haar adem het geluk af zou schrikken.
Jaren heeft ze aan haar zoektocht besteed. Ze lag een vol jaar daarvan in bed. Meisjes wasten en kleedden ons en brachten ons naar school. Mijn vader pakte zijn zwart leren koffers zelf in en uit. Ma at nauwelijks en dronk alleen maar slappe thee. Ze holde uit. Ik zag de gaten waar eerst ogen waren. Ik zag de markering van oorlog op haar buik, littekens van de zwangerschappen. Ik vroeg me af welke mijn signatuur hadden, de kleine rechte strepen in haar zij, of de ronde, heel blauwe ketting die dwars over haar navel liep?
Op een dag at ze opeens weer. Als een hongerige zwerfhond. Een golf van ontspanning spoelde door het huis. Ze at en at. Wat hol was werd weer bol. Mijn jongste broer, Joost, werd geboren. Ze
kreeg haar kracht terug, mijn Nana, en zette die opnieuw in om het geluk te vinden. Soms leek ze er in te slagen, maar vergeefs, steeds glipte het weg vlak voordat ze het kon grijpen. Ma leerde te berusten. Mijn leven veranderde ook. Joost was gevoeliger dan de grote

jongens en minder bezitterig. Hij werd mijn maatje en hielp me ontsnappen aan de overige paren wakende ogen. De eerste keer dat ik een jongen zoende, stond Joost op de uitkijk en stuurde onze broers een andere kant op. Ma zat nietsvermoedend thuis en Pa was weer eens op zakenreis.
Wij groeiden op, gingen het huis uit en toen overleed mijn vader. Vanaf die dag leek het alsof Ma weer jong werd. Ik zag de vleugels voorzichtig teruggroeien aan haar voeten. De lucht uit haar buik steeg op naar haar hoofd en liet zich uitademen naar blauwe luchten. Ze leek niet langer zwanger, maar groen bevallen. Ik hoorde haar lach en besefte dat het een nieuw geluid voor me was.

Om de beurt bedachten we klusjes voor haar. Mijn jongste broer Joost, kunstenaar, begon ermee. 'Draad van leven', noemde hij het en ontwierp een fijnmazig wandkleed van zijden draden en sprankelende kleuren. 'We bannen het wit, de leegte van de ouderdom, met kleur,' riep hij vol bravoure en zette Ma aan het borduren. Maar het wit nam wraak. Zonder wit geen kunst, zonder wit geen leven. Hij stierf, zijn hart gesmoord in zwarte klonten. Daarna werd mijn moeder veertig, toen dertig, twintig. Ze leerde te switchen van leeftijd. Als ik bij haar binnen kwam, wist ik nooit of ik een moeder, een zus of een dochter zou aantreffen. Ze dreef weg op herinneringen aan meisjesgegiechel en touwtje springen. Soms werd ze bruusk wakker in de bakkerij van haar

ouders tijdens de oorlog. Ze moest broden met berichten er in bezorgen en mocht na spertijd niet meer buiten.
Als ik haar bezocht zag ik buiten al hoe het met haar gesteld was. De gordijnen waren dicht op klaarlichte dag, geen teken van leven. Wanneer ik dan aanbelde, trok ze me snel door de voordeur naar binnen en keek zenuwachtig de straat in. Ze deed geheimzinnig over een knappe Engelsman op de meelzolder. Droomde dat hij haar meenam in zijn vliegtuig, hoog in de blauwe lucht. Hij zou vreugdeschoten lossen die als zilveren slingers naar beneden dwarrelden en haar vragen met hem te trouwen, waarna ze een avontuurlijk leven in het verre, want overzeese, Engeland zou leiden. Ze bezwoer me er niet over te praten. Tegen vriendinnen mocht ze hem niet noemen. Ja zelfs voor familieleden was het onderwerp 'de Engelsman op zolder' een taboe. Hij verdween plotseling, nadat ze hem minuten lang diep in de ogen had gekeken. Ze voelde voor de eerste keer hoe vlinders kunnen fladderen in je buik. Aan het vertrek van de Engelsman werd geen woord vuil gemaakt. Die avond kwam oom Jacques voor het eerst sinds lange tijd weer langs. Maar mijn moeder, debuterend in liefdesverdriet, had weinig oog voor haar favoriete oom, die zelf overigens heftig in gesprek was met haar vader, waarbij beiden flink met de armen zwaaiden alsof ze elkaar aan zouden vliegen, terwijl ze bleven fluisteren in een hoek van de

kamer. Het bizarre tafereel ontging mijn moeder terwijl haar moeder, de zus van oom Jacques, handenwringend buiten op de plaats ijsbeerde en steeds ongeruste blikken door het raam van de buitendeur naar binnen wierp. Oom Jacques verdween ook, maar hij nam tenminste afscheid – emotioneel en innig - onder de misprijzende blik van Ma's vader die steeds zei: 'Kom, nu is het genoeg.' De afkeuring in die blik is haar altijd bij gebleven.
Toen ze mijn vader ontmoette, werd mijn moeder al bijna een overgeschoten vrouw genoemd. Ik heb haar nooit gevraagd of het liefde was of een verstandshuwelijk. Ik kan me nog wel de verlangende blikken herinneren die ze richtte op overvliegende jumbojets en straaljagers.

Nu is ze 84 en vermist. 'Vermistigd' zegt mijn achtjarige en dat klinkt inderdaad overtuigender. De stoel waar ze een jaar op gezeten heeft, is leeg. Er ligt alleen het lijkje van een eendagsvlieg. De laatste keer dat ik mijn moeder zag, sprak ze over de reizen van Pa. Ze vroeg waar zijn koffers gebleven waren. Koffers met geheime tekens, fluisterde ze. 'Die koffers mogen niet in verkeerde handen terecht komen.' Ik nam me voor om bij het volgende bezoek een tweedehands koffer mee te nemen. Een zwart leren met een riem en slijtage plekken, precies zoals mijn vader had. Ik zou er wat geluk in stoppen, een gedicht of een roos. Met lichte tred verliet ik de dag

waarop Ma verdween, het verpleegtehuis. Buiten raapte ik mijn geluk van de stoep en kocht een puddingbroodje voor op de fiets. Het is niet gemakkelijk fietsen terwijl je een puddingbroodje eet. Mijn vingers knepen het gele hart naar buiten, ik liet een spoor klodders achter op mijn jas en op de straat. Wind duwde mijn fiets, een winkelier veegde zijn stoep en zwaaide me na met wapperende vingers, terwijl aan de overkant een meisje drankjes serveerde op een terras. ‘Ze herkent me nog wel,’ zei ik even later door de telefoon tegen een vriendin. ‘Ik denk dat ze er geen last van heeft. Ze heeft haar wereld opnieuw ingericht en is blijer dan ik me haar kan herinneren.’
Ik realiseerde me onvoldoende dat mijn moeders gave om de leeftijd aan te nemen die haar gemoedstoestand het beste past, als keerzijde heeft dat ze haar eigen gemoedstoestand niet langer kan sturen. Ze wordt willoos gedreven door iets in haarzelf, wat ze niet kent en waar ze geen invloed op heeft. Ik vermoed dat ze hier jaren voor geoefend heeft, zonder het te beseffen.

samya

Mijn ondervraagsters reageren instinctief op het kabaal uit de hal, waar mensen roepen, een man vloekt en een vrouw in baringsnood krijst. ‘Niet persen.’ ‘Is er een dokter?’ Dan huilt een baby. De twee vrouwen springen synchroon van hun stoelen en rennen de kamer uit. Op de betegelde vloer van de grote hal zwemt een pasgeborene in bloed en vruchtwater. Zijn moeder leunt nog op haar ellebogen: ‘Het is een jongen!’ Ze schuiven een brancard onder moeder en baby. Twee gemene blauwe kraaloogjes kijken me triomfantelijk aan. Hij is vrij.

‘Raakte je in paniek toen je merkte dat je vlucht vertrokken was?’ ‘Nee, ik had instructies.’ ‘Van wie?’ Ik zwijg. De geboorte heeft me uit mijn trance gehaald. De draadvormige lippen van het kind bewegen, uit zijn mond klinkt Debby’s stem: ‘Je bent van mij. Ik kan je vinden. Overal.’

‘Waar kom je vandaan?’ ‘Wie heeft je reis betaald?’ ‘Heb je een paspoort?’ De agentes zijn wakker geworden en vuren de ene na de andere vraag af. Ik zeg niets meer. ‘Je kunt beter praten. Wij kunnen je alleen helpen als je praat.’ Helpen… Ik weet hoe politie helpt. Jullie zijn hetzelfde als in Nigeria, anders zou je me niet opsluiten. Jullie vinden mij een crimineel, daarom doe je zo. Misschien als ik geld had, dan zou ik me uit kunnen kopen. Voor wie de politie kiest als ik praat, dat is geen vraag. Dus ik zwijg.

Daarom brengen ze me een paar uur later terug naar de cel. Ik kruip weer op het bed,

trek de dunne deken over me heen en zit tegen de muur met ogen open tot de volgende ochtend. De snee brood, die ze als ontbijt brengen, hangt als een mat in de donkere korst. Het is hier koud, zo steenkoud dat mijn botten niet meer rammelen. Ze kraken bevroren in mijn armen en benen. Een ijssculptuur dat breekt wanneer je er een klap op geeft. Ik zit en wacht op de klap. Ben genoeg geslagen in deze vrieskoude omgeving. Als ik niet genoeg geld meebreng, of als ik probeer of de deur echt op slot zit. Ik kneed een balletje van het zachte broodhart en kruimel een mini graancirkel op de celvloer, die ik overgiet met melk. De bewaker die me komt halen om te luchten heeft mental case op zijn voorhoofd geschreven staan. Ik herken de blik waarmee hij me monstert. Ik plaats mijn voeten in de graancirkel en vermijd hem aan te kijken. Dat helpt. Hij bromt onverstaanbaar, zet een stap naar achteren en gebaart dat ik door de deur naar buiten moet. Nu kan ik langs hem zonder hem aan te raken. De andere meisjes zie ik niet op de luchtplaats. Er zijn wel vreemde gevangenen. Hen spreek ik niet aan. De volgende dag laten ze me gaan. Ik krijg een treinkaartje en het advies om me te melden bij een centrum voor asielzoekers nabij grensplaats Rijsbergen.
Het centrum ligt ver van de bewoonde wereld in de bossen. Als je denkt dat het een mooie omgeving is, heb je het mis. Naast de rechte asfaltweg zwoegen zwijgende mensen. Ze dragen plastik zakken met een paar kleren erin

over het pad der eenzaamheid naar wat het einde van de wereld lijkt.

In de wachtkamer staan hufterproof plastic stoelen met stangen en schroeven aan de marmoleum vloer geklonken. Aan de muur hangen posters waarop Welkom geschreven in allerlei talen, zonder welkom te heten, zonder het gevoel te hebben welkom te zijn. De wachtkamer is in een gebouw achter hoge hekken met prikkeldraad. De enige entree is een bewaakte poort. Ik zit op de tweede rij. Een vrouw opent een van de deuren. Erachter is een smalle gang. De vrouw roept met zichtbare moeite een naam: 'Alricha, uhh, Alaria, uhh Mohammed'. Iemand staat op: 'Alariachi', zegt hij. En gaat de deur door. De kleur van het marmoleum verandert achter de drempel. Kleuren veranderen voortdurend zonder zich van elkaar te onderscheiden. Alles is beige. De smalle gang heeft een reeks deuren die toegang geeft tot verhoorruimtes. Kleine kamers waarin een tafel en een functionaris. Glaasje water op de tafel.
De wachtruimte ondertussen, ademt zweet als een gymzaal. Door de gesloten ramen die te smal zijn voor de lengte van de muur en onnatuurlijk hoog tegen het plafond geplakt zitten, zijn waaiende boomtoppen te zien. Het is opgehouden met sneeuwen. Een wonder waar ik van had gehoord, maar in Nederland voor het eerst aanschouwde, verbaasd rook uitademend, tintelende ijsbloemen op mijn huid. Vandaag kan de sneeuw me niet

bekoren. Toch kijk ik onafgebroken naar boven door de ramen hoe witte koppen van takken rollen. Ze vallen vlak naast een zwarte vrouw, gewikkeld in doeken waartussen een voor het oog verborgen baby onophoudelijk huilt. Ze zit onbeweeglijk naast de poort buiten het hekwerk. Wanneer de schemering valt, komt een kleine auto de vrouw en haar baby halen. Uren nadat in een ander gedeelte van het gebouw een vrijwilliger achter een bureau in een verwarmde kamer alle denkbare cijfercombinaties van een telefoondisplay intoetste. Magische nummers van opvangcentra voor papierloze moeders en kinderen.

Ik word geroepen voor een eerste gehoor. Op geen enkele vraag antwoord ik naar waarheid. Mijn Nederlandse naam, Samya, is in Rijsbergen geboren. Mijn Nigeriaanse naam betekent Zegen van God. Dat vind ik niet langer van toepassing. Ik zeg dat ik met een boot uit Sierra Leone kwam, vernietigd land. Ik ken de naam van de hoofdstad, niet die van de president. Ik lieg over mijn geboorteplaats. Ik lieg over de manier waarop mijn vader stierf. Ik vertel hoe ik alleen door een haven liep in de donkere nacht. ‘Rotterdam’, concludeert de interviewer. Ik knik en vertel verder. Hoe twee mannen me vonden en meenamen en me naar de club brachten. Ik zwijg over Debby. Ik zwijg over de schuld. Ik vertel niet over het contract dat me achtervolgt. Het contract dat ik niet kan

verbreken. Waarmee mijn leven verzegeld is, wat een slaaf en een sociale dode van me maakt en de reden is van mijn leugens. ‘Sorry, mevrouw, maar u heeft geen verhaal,’ zegt een ambtenaar de derde dag. ‘U liegt.’ Hij kijkt of het hem spijt. In mijn buik draait de kiem van mijn leugen en schaamte rondjes als een kermisattractie in een regenachtig dorp. Een vruchtje in een verraderlijk lichaam.

‘Je kunt hier niet blijven en zult terug moeten naar je eigen land. Als je meewerkt, ga je vrijwillig. Als je niet meewerkt, sturen wij je.’ De Terugkeerambtenaar kijkt me strak aan. ‘Heb je me begrepen?’ Ik knik. ‘Werk je mee? Naar welke ambassade kunnen we gaan om een passe-partout voor je te regelen?’ Ik zwijg. Terug naar Nigeria? Ik heb over vrouwen gehoord die in Lagos afgeleverd werden door Westerse politie. Ze komen uit het vliegtuig zonder zelfs ook maar een plastic tas met kleren. Daar wacht de Nigeriaanse politie hen op. Maakt grappen over de hoeren van de blanke. De handelsvrouw die het vertelde had het zelf gezien. ‘Een van hen was heel jong, misschien maar dertien jaar oud. Haar ogen waren leeg als een opgedroogde greppel, gekrakeelde ogen van een oude zieke vrouw,’ zei de marketeerster terwijl ze stoffen voor ons uitspreidde in de hoop dat wij iets kochten. ‘Ze moeten ook parade lopen langs joelende mannen en daarna gaan ze de gevangenis in.’ ‘In de gevangenis,’ vervolgde de stoffenverkoopster, ‘is net genoeg ruimte voor

iedereen om te liggen. ‘s Nachts kruipen kakkerlakken over je heen. Ratten knagen aan je voeten. Sommige mensen worden wakker zonder grote teen. Het stinkt er naar ziekte en dood.’ Om haar woorden kracht bij te zetten, liet ze me aan het lijk van een rat ruiken. ‘De prostituees uit Europa moeten een AIDS test doen. Niet om hen te helpen of geneesmiddelen te geven, maar om ze te brandmerken voor de rest van hun onzalige leven, als voorbeeld voor andere meisjes. Daarna worden ze naar hun dorpen en ouders gebracht. Ouders die hen helemaal niet terugwillen, besmeurd door blank zaad. Ik zou mijn dochter ook niet meer aanraken,’ betoogde de vrouw en rekende ondertussen uit hoeveel een meter stof mijn moeder zou kosten. ‘Ik hoorde van een meisje dat haar schuld niet betaald had en teruggebracht werd naar de handelaren, degenen die haar naar Europa hadden gebracht. Die staken het huis van haar ouders in brand en brachten haar gewoon nog een keer naar Europa. Ze is gek geworden en dwaalt dakloos door Rome.’ Nu ben ik ook zo’n vrouw, een hoer van de blanke. Hoe kan ik die man uitleggen dat ik niet naar Nigeria kan?

‘Jij bent anders,’ zei mijn moeder altijd tegen me. ‘Kijk naar hen, zij zijn zwart, jij niet, jij hebt de Westerse zon in je huid. Jouw lot staat geschreven in een andere taal. Op jou wachten andere betekenissen.’ Ik geloofde haar, want ik ben lichter dan mijn landgenoten. Ik was zelfs een blanke baby.

Volwassenen raakten me aan als een klein wonder dat geluk kan brengen. 'Zij heeft een bijzondere toekomst,' mompelden oude vrouwtjes die alles van toekomst weten. Ik geloofde dat allemaal, tot ik hier kwam. Hier bestaan geen gradaties, hier ben ik zwart. Een zwarte hoer.
De ambtenaar zal het niet snappen. Hij zal niet begrijpen dat dit hoofdstuk niet in mijn sterren staat, dat ik een vreselijke fout moet hebben begaan om mijn lot zo drastisch te wijzigen. Hoe kan ik uitleggen dat ik niet kan terugkeren naar een oom die $ 60.000,- van me eist? En het met bloed geschreven contract verbreken? 'Mag ik hieruit opmaken dat je niet meewerkt?' vraagt hij kil. Weer zwijg ik. Hij maakt aantekeningen.
Na afloop van het gesprek brengen ze me opnieuw naar een gevangenis. Ditmaal niet in een politiebureau. Ze hebben een speciaal gebouw voor mensen zoals ik, mensen zonder land en zonder papier, die 'vluchtgevaarlijk' zijn. Wat dat woord betekent, begrijp ik niet. Ik kijk naar mijn celgenoten of ik aan hen kan zien dat zij vluchtgevaarlijk zijn, maar ik zie niets bijzonders. Het zijn gewoon meisjes, zoals ik, met dezelfde nachtmerries die ze proberen te vergeten. We praten niet over ons verleden of over onze toekomst. We vlechten elkaars haren en pikken nagellak, waarover we dan weer ruzie maken, zodat de bewaking tussen beide moet komen. Misschien vinden ze dat gevaarlijk.
De komende weken zal ik ambassades

bezoeken, van Ghana, Gambia, Senegal, Kameroen en van Nigeria. Ik moet er vragen beantwoorden, een ambassadeur neemt mijn gezicht in zijn handen en bekijkt me alsof ik een geit ben die hij overweegt te kopen. ‘Nee, ze hoort niet bij ons’, luidt steevast het antwoord. Ik ben handelswaar dat niemand wil, voor altijd op de plank ‘gevonden voorwerpen’.

dochter
Ma is al een paar dagen zoek. Niemand snapt hoe dat kan. We hebben de hele omgeving uitgekamd. Politie was er bij, met honden. Sloten en grachten zijn gedregd. Medewerkers van Dementen Zorg vonden een schrift met aantekeningen onder het zitkussen van haar leunstoel. Die notities, keurig ritmisch handschrift met vulpen geschreven, liggen nu voor me op tafel. Ik aarzel, het is nogal voyeuristisch om in schriften van je moeder te neuzen. Toch pak ik het op. Misschien staat er een clou in, het ziet er gelukkig niet uit als een afscheidsbrief, meer een dagboek.

Mijn kinderen denken dat ik dement ben. Als ze daarmee bedoelen dat ik de wereld de rug heb toegekeerd, dan hebben ze gelijk. Ik ben een oude vrouw. Ik heb teveel gezien en te weinig gedaan.
84 ben ik nu.
Ik zit in mijn stoel voor het raam en kijk uit op de straat waar niets gebeurt, in een dorp waar niets te beleven valt. Ik zit en staar naar blaadjes die van bomen waaien. Als het donker wordt, zet ik de tv aan en kijk zonder te zien naar programma's die niets uitdrukken. Ik richt me op vergeten. Ik duik weg. Soms naar een ver verleden waarvan ik me de geur niet herinner, maar nog wel beelden, plaatjes in een fotoalbum.
In mijn geheugen zijn de straten van vroeger geplaveid met zoete broodjes. In mijn voltooid

verleden tijd ben ik liefdevol getrouwd. Ik verdoezel de taaie sleur, het fantasieloze gerommel in donkere bedden. Ik negeer de stomme stiltes tijdens het avondeten. Ik ben vergeten hoe ik me staande hield met stiekeme glaasjes sherry bij de ochtendkoffie. Ik ben vergeten hoe ik mijn leven liet passeren zonder deel te nemen. Ik waste en streek. Ik kookte aardappelen en slappe groenten. Ik sprak schande van vrouwen die wel het lef hadden om uit een verbeeldingloos leven te stappen, die te korte rokken droegen of waarvan de kinderen in ongestreken kleren op school kwamen. Ik negeerde hen op straat, want kon mijn eigen leven niet onder ogen zien. Die ene buurvrouw waarvan gezegd werd dat ze een affaire had, vermeed ik openlijk. Wees haar na in winkels. Verschanste me achter even laffe vriendinnen die onder dezelfde verbleekte lakens sliepen als ik. Mijn man verdiende miljoenen door veel van huis te blijven. Hij reisde met zijn handel. Hij had liefjes onderweg. Ik vond sporen van hen in zijn koffers. Zag hun ogen in zijn lach als hij thuiskwam. Een lach die snel opdroogde in onze keurige salonkamer. Hij maakte acht kinderen bij me. Ik droeg mijn zwangerschappen als het noodlot. Ik was een intelligente vrouw aan wie de wil ontbrak. Ik weigerde te geloven in mijn eigen kracht. Ik bleef kinderen baren en toen ik opgedroogd was, bleef ik wassen en strijken. Ik ging naar dure kappers en kocht in brave winkels nog bravere mantelpakken voor mijn

rijpe onvruchtbare lichaam.
Toen de zakenman stierf, nam ik zijn fortuin met een serene glimlach. Ik ruimde zijn pakken en koffers met restanten van buitenechtelijke liefde op. Verbrandde briefjes en foto's en ik vergat alles wat mijn beeld verstoorde van een geslaagd leven. Alleen de sherry bleef om me gezelschap te houden.
Later kwam daar een hond bij. Een cocker spaniel, die een betere levensgezel voor me was dan de zakenman. Ik goot al mijn gefrustreerde liefde in de hond die vals beet naar iedereen die bij me in de buurt kwam. Hij werd afschrikwekkend dik en kreeg kale plekken in zijn vacht. Ook zijn leven was vol gemiste kansen, weggemoffeld onder het verslavende comfort dat mens en dier ervan weerhoudt om echt te leven.
Mijn moeder kwam op bezoek. Ik wist nooit wanneer, dus zorgde ik dat mijn huis altijd spik en span was. Ze zou met haar wijsvinger over de richels van de kast gaan, stofcontrole. Ze inspecteerde mijn klerenkast op onregelmatige stapels. Controleerde de keuken op aanslag van vet. Ik legde lakens over de bank en salontafel, zoals mensen wel doen die langere tijd van huis zijn, zodat stof niet neer kan dalen op het dure meubilair. Soms was mijn vader bij haar. Hij zat zwijgend om zich heen te kijken. Ik las het misprijzen in zijn ogen. Toch voelde ik me geborgen bij hen.
De eerste keer dat ze me in mijn nachthemd op straat aantroffen, was ik op zoek naar

mijn ouders. Mijn moeder had beloofd me naar school te brengen, maar de les was al begonnen en ik zat nog steeds thuis. Ik wist niet waar mijn schooluniform lag, kon mijn schoenen nergens vinden en raakte in paniek.

Ik liep naar buiten, terwijl de waterketel op het gas me aanspoorde met hoog gefluit. Het klonk als de schoolbel. Buiten merkte ik dat ze de straten hadden verlegd. Er stonden gebouwen die ik nooit eerder had gezien. Er reden veel meer auto's dan ik gewend was. Ze volgden patronen die ik niet kende. Stoppen, doorrijden en steeds claxonneren. Ik zwaaide dan maar. Het is onbeleefd om niet terug te groeten. Toch kon ik me niet voorstellen dat ik al die mensen kende.

Een man vroeg me waar ik heen wilde. Of hij me ergens naartoe kon brengen. Wat een onbeschaamdheid! Alsof ik een makkelijke vrouw ben die zomaar met een onbekende meegaat. Gelukkig was er een aardige politieagent. Hij bracht me naar een vrouw die beweerde mijn dochter te zijn. Mijn andere kinderen waren snel ter plekke. Ze begonnen allemaal door elkaar te praten. Daarna viel er een stilte.

Toen hebben ze me hier gebracht. Naar de kamer in het grote huis in dit dorp waar niets gebeurt. De bedienden hier zijn nogal brutaal. Ze lopen gewoon binnen en zeggen wat ik moet doen. 'Kom mevrouwtje, we gaan ons even wassen.' Ze stelen ook. Mijn portemonnee is leeg, terwijl ik niets gekocht

heb.
Mijn ouders heb ik hier niet meer gezien. Ik denk dat ze niet weten waar ik ben. Volgens mijn dochter zijn ze dood. Schandalig zoals kinderen van tegenwoordig kunnen liegen. Ik zou het toch zeker weten als mijn ouders overleden waren. Van mijn man heb ik ook al in tijden niets meer gehoord. De telefoonverbinding zal wel niet werken. Dus ik zit hier maar gewoon. Ik wacht. Ik ben eraan gewend om te wachten. Te wachten en te vergeten.

Ik speelde al vroeg verstoppertje met de werkelijkheid, maar in de nacht van 15 op 16 januari van een jaar waarvan ik me het getal niet herinner, nam het vergeten mijn besef helemaal over; het is een warme beschermende deken waaronder ik veilig ben. Ik sliep al, gekleed in de bitterzoete droom van een glas Grand Manier, een gewoonte die ik had aangenomen nadat mijn man gestorven was. De hond lag met z'n kop op mijn voeten en hield ze warm. Het was een koude nacht. De lucht was troebel, alsof de wereld zich wilde terugtrekken. Mijn borduurwerk lag naast mijn bed op het nachtkastje. Ik werkte aan een kleurrijk wandkleed vol fijne steekjes. Een opdracht van mijn zoon Joost. De enige die niet in zaken was gegaan en kunstenaar was geworden. Het gele vlak schoot maar niet op. 'Moeder, ik zie nog wit', zei hij vanmiddag. Zuchtend haalde ik steken los en begon

opnieuw.
Toen hij wegging, draalde hij in de deuropening, kwam terug om me een kus te geven, gaf aanwijzingen voor het vervolg. 'De vlakken moeten egaal, alsof je lakt met borduurdraad.' Zijn stem vervormde in een echo, klonk na terwijl hij al weg was. Ik heb tot laat zitten werken, mijn ogen pijnigend op de kleine steekjes, zoekend naar het ritme van de naald. Ik concentreerde me zo dat alles om me heen geel werd. Ik zette de televisie aan om de stilte van het huis te breken. De nieuwslezer zei: 'Ik zie nog wit'. Volgens het weerbericht wordt het morgen wit. Er was een talkshow van een witte man. De stem van mijn zoon herhaalde: 'Wit'. Scheel van concentratie schonk ik mijn dagelijkse Grand Manier in, knoeide nogal wat omdat mijn hand plots beefde. De geest van mijn overleden man krulde zich op in de mand van de hond. Hij lag in een foetushouding met zijn gekromde rug mijn kant op. Ik stond op en boog me over hem heen. Zijn gezicht was verdwenen, het had zich verborgen in een schilderij boven de eettafel.
Ik spoelde de Grand Manier in een beweging door mijn keel en ging aangekleed met mijn gebit nog in, in bed liggen. Ik droomde over een gewelddadige strijd tussen wit en geel, toen de telefoon ging. Ze kwamen me halen met een taxi. Vanaf dat moment verloor ik controle over het vergeten.
Mijn zoon lag opgebaard in het wassen

beelden museum. Ik pakte zijn handen en praatte zacht om hem weer tot leven te wekken. Ik schudde zijn handen en probeerde hem te verleiden met mijn tranen. 'Ik maak het goed. Ik haal alles uit. Begin opnieuw. Je zult geen wit meer zien. We doen rood ook over. Iedere steek een ademtocht. Kom we hebben werk te doen.' Joost bleef onvermurwbaar tussen de witte lakens. Ontastbaar gezicht.
Mijn dochter haalde me bij hem weg. Ik had zijn hand nog vast, zijn linkerhand, zijn tekenhand.

Een leven vol gemiste kansen… zo kijkt ze dus terug. Mijn moeder van 84 die niet meer opnieuw kan beginnen, probeert zichzelf niet onder ogen te komen - Wat kun je nog doen aan het einde van een verhaal? En Pa? Mijn joviale reizende vader, die altijd vrolijk thuiskwam, op wiens schoot ik kroop om zijn verhalen te horen over prinsessen uit verre landen. Die prinsessen bestonden dus echt, ze lagen in zijn bed en zaten bij hem aan tafel. Het moet een marteling voor haar zijn geweest om te horen hoe hij me vertelde over zijn escapades, terwijl ik steeds vroeg om 'meer' en 'nog een keer', tot ik het verhaal uit mijn hoofd kende en begon te herhalen tegen iedereen die wilde luisteren. 'Hoe heet die stad ook al weer, Papa? O ja, Lagos.' De prinses van Lagos in goud en kanten doeken gewikkeld waar kleine meisjes in verstopt zaten, was een van mijn favorieten, hij

noemde haar Gaja. Was dat haar echte naam? Waarom is Ma bij hem gebleven? Voor het geld, het gemak, de status? Ze was laf, schrijft ze. Ze is nog steeds laf. Ze wil niet onder ogen zien wat als een grote homp klei recht voor haar neus ligt.
De rollen zijn omgedraaid. Ze was de moeder en ik het kind. Nu wordt het tijd dat ik haar help. De brief, de bekentenis, het testament, nee, niet het testament! Waar kan ze zijn? Ze is niet verloren, een vrouw die zo helder analyseert, is te redden. Ook al ben je 84, je kunt nog veranderen. Toch?
Ik moet iets doen. Wat? Weten mijn broers hiervan? Het is niet aan mij om het hen te vertellen. Haar geheim. Ik kom er toevallig achter, dan hoef ik er niets mee te doen. Ze heeft recht op privacy. Gek, dat ouders ook een leven hebben. Zelfs op mijn leeftijd, zelf moeder, heb ik me nooit afgevraagd wie mijn moeder nog meer is dan mijn moeder. Dat ze, los van mij, een gevoelsleven heeft, komt als een totale verrassing.
Ik doe er twee dagen over, eer ik mijn oudste broer bel. Over de inhoud van de brief zeg ik zo weinig mogelijk. 'Ma schreef verbazingwekkend helder. Ze is zich heel goed bewust van haar situatie. En ontzettend ongelukkig. We moeten haar proberen te helpen, misschien kan ze beter worden,' zeg ik. 'Ma is dement. Daar genezen mensen niet van. Als we haar vinden, moeten we een tehuis zoeken met goede beveiliging, zodat ze niet meer weg kan lopen.' Hij hangt op, want

het eten staat op tafel. Mijn broers verwijten mij haar vermissing. Ze is er vandoor gegaan vlak voordat ze getagd zou worden. Dat komt door mij. Ik was er tegen. Honden chippen, oké, maar mensen?
De chip die ze plaatsen bij oude mensen, kleine kinderen en criminelen seint voortdurend naar de computers van het Iedereen Zichtbaar Centrum. Het IZC is opgericht nadat een man in een witte bus zonder kenteken, meisjes van vijftien van hun fiets trok, verkrachtte, drogeerde en totaal verward vastgebonden aan een boom achterliet. Er werden Kamervragen gesteld. Een politicus stelde verontwaardigd dat heden ten dage mensen niet zonder meer kunnen verdwijnen. 'We hebben de techniek om gevaarlijke sujetten en kwetsbare leden van de samenleving in beeld te houden. Het wordt tijd dat we die techniek gebruiken.' De overheid startte een campagne: 'God ziet alles. Wij nu ook. Help misdaad bestrijden en chip.' De meeste mensen waren het daarmee eens.
In mijn familie was het taggen van Ma een heftig discussiepunt. Ik miste mijn jongste broer in de felle woordenstrijd. Hij zou het met me eens geweest zijn. Mijn andere broers noemden me sentimenteel toen ik dat opperde. En, 'wilde ik dan dat Ma iets overkwam?'
De directie van het bejaardenhuis wil haar kamer doorverhuren. Er is een lange wachtlijst. Ze kan toch niet terug. 'Ze is te ver heen,' vindt hij. 'Ze had al in een andere

verzorgingsflat moeten zitten. Eentje gespecialiseerd in haar mentale toestand, met dubbele sloten en irisbeveiliging.' Hij is bang dat ze terugkomt in zijn tehuis. Maar nog banger dat wij zijn instelling aansprakelijk stellen voor haar verdwijning. Mijn oudste broer heeft zoiets al geopperd. Hij wil schadevergoeding. Mijn oudste broer ziet overal geld.

Caro Sicking, Tilburg, 1963

Caro studeerde Nederlandse taal- en letterkunde aan de Rijksuniversiteit van Leiden, waarna ze werkzaam was bij ondermeer Galerie Tegenbosch in Eindhoven en Galerie Hüsstege, ‘s-Hertogenbosch. Lambert Tegenbosch zette haar aan tot schrijven over beeldende kunst. In 1996 verzette zij haar werkzaamheden naar de sociaal-juridische begeleiding van uitgeprocedeerde vrouwen en kinderen, bleef publiceren in kunstbladen en schreef monografieën over hedendaagse kunstenaars.
Sinds 2003 werkt Caro als zelfstandig schrijver, vaak samen met Frank van Empel. In het najaar van 2013 brachten zij 'JES! Towards a Joint Effort Society', over een nieuw politiek engagement model uit. Naast nonfictie publiceerde Caro tevens de romans 'Nin' en 'Wat de Hel!', waarvan dit de tweede druk is. Frank en Caro hebben samen vijf kinderen en richtten Stichting Afrisina op ter ondersteuning van Ethiopische jongeren in Europa.

Lisette, 84, dement, geestig en avontuurlijk, kijkt anders naar de wereld dan de meeste anderen. Ze gaat de strijd aan met dementie.

Haar dochter, een nuchtere succesvolle nieuwslezeres gaat op zoek naar Lisette als die weggelopen is en maakt een maatschappelijk ongewenste keuze.

De derde vrouw is Samya, uit Nigeria. Ze is naar Nederland gebracht door vrouwenhandelaren, ontsnapt en komt in de verwarrende wereld van asielzoekers terecht.

De levens van de vrouwen raken met elkaar verweven, hetgeen tot surreële gebeurtenissen leidt.

Samya is opgetekend naar voorbeeld van echte vrouwen. De schrijfster heeft vijf jaar gewerkt met uitgeprocedeerde vrouwen en kinderen, waarvan een aantal slachtoffer van mensenhandel was.

nonfiXe
the power to differ

ISBN 978-94-90665-12-8